

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารโดยรวมและจำแนกตามภาวะโภชนาการ โดยใช้ค่าดัชนีมวลกายจากการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและการวัดเส้นรอบวงเอวของผู้สูงอายุชมรมไทเก๊ก วัดฟ่อนสร้อย ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุในชมรมไทเก๊กวัดฟ่อนสร้อย ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 21 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
2. ไม่มีปัญหาในการรับฟัง พูด
3. ไม่มีความคิดปกติในการอื่น
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินภาวะโภชนาการ ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง และสายวัด
2. แบบบันทึกการวัดสัดส่วนร่างกาย สำหรับนำไปประเมินภาวะโภชนาการ โดยใช้วิธีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงเพื่อคำนวณหาค่าดัชนีมวลกายจากสูตร (ศักดิ์ฯ พริ้งคำกู, 2549)

$$\text{ดัชนีมวลกาย} = \frac{\text{น้ำหนัก (กิโลกรัม)}}{\text{ส่วนสูง (เมตร)}^2}$$

โดยแบ่งภาวะโภชนาการออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ดัชนีมวลกาย	ภาวะโภชนาการ
< 18.5	กิโกรัม / เมตร ² หมายถึง ผอม
18.5 - < 23	กิโกรัม / เมตร ² หมายถึง สมส่วน
23 - < 25	กิโกรัม / เมตร ² หมายถึง ท้วม
25 - < 30	กิโกรัม / เมตร ² หมายถึง โรคอ้วน
≥ 30	กิโกรัม / เมตร ² หมายถึง โรคอ้วนอันตราย

การวัดเส้นรอบวงเอว (Waist circumference) เส้นรอบวงเอวจะมีความสัมพันธ์กับดัชนีมวลกายวิธีการวัดเส้นรอบวงเอว คือ วัดเส้นรอบตัวตรงส่วนที่แคบที่สุด โดยให้ผู้ที่ถูกวัดยืนตรงปล่อยแขน ในท่าสบาย เท้าชิดกัน ใช้สายวัดที่ไม่ยืดวัดรอบวงเอวในบริเวณเหนือสะดือขึ้นมาควรจะวัดบนเนื้อที่ไม่มีเสื้อผ้าหนาและทำการจดบันทึกในขณะที่ผู้ถูกวัดอยู่ในท่าที่หายใจออก ค่ามาตรฐานการวัดเส้นรอบวงเอวผู้หญิงมีเส้นรอบวงเอวไม่ควรเกิน 31.5 นิ้ว และผู้ชายมีเส้นรอบวงเอวไม่ควรเกิน 35.5 นิ้ว (สักดา พริงลำภู, 2549)

3. แบบสัมภาษณ์การบริโภคอาหารของประชากรที่ศึกษา ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา บทความ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ ปัจจุบันอาศัยกับ โรคประจำตัว ความถี่ออกกำลังกาย ระยะเวลาในการออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มน้ำเปล่า ปัญหาในการเลือกรับประทานอาหารและการจับจ่าย

ส่วนที่ 2 การบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 2.1 การบริโภคอาหาร ได้แก่ อาหารที่บริโภคได้มาโดยผู้รับผิดชอบซื้ออาหาร ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร ผู้รับผิดชอบปรุงอาหาร จำนวนมื้ออาหารหลัก จำนวนมื้ออาหารว่าง ลักษณะของอาหารที่บริโภค วิธีการปรุงอาหาร รสชาติอาหาร อาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และอาหารเสริม

ตอนที่ 2.2 ความถี่ในการบริโภคอาหารแต่ละชนิด ย้อนหลัง 1 สัปดาห์

เกณฑ์การให้คะแนนใช้มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เกี่ยวกับการบริโภคอาหารดังนี้

	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ไม่เคยบริโภค	0	3
บริโภคบางครั้ง(1 – 9 ครั้ง/สัปดาห์)	1	2
บริโภคบ่อยครั้ง(10 – 15 ครั้ง/สัปดาห์)	2	1
บริโภคเป็นประจำ(มากกว่า 16 ครั้ง/สัปดาห์)	3	0

เกณฑ์แปลผลการบริโภค (อุเทน ปัญโญ, 2549)

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.50	หมายถึง	มีการบริโภคอาหาร ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.50-1.49	หมายถึง	มีการบริโภคอาหาร ควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง	มีการบริโภคอาหาร พอใช้
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.00	หมายถึง	มีการบริโภคอาหาร ดี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง และสายวัด

การหาความถูกต้องแม่นยำของเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง และสายวัด ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากพาณิชย์จังหวัดในด้านความเที่ยงตรงแล้วมีการตั้งเครื่องชั่งน้ำหนัก ก่อนการชั่งน้ำหนักทุกครั้ง โดยใช้ตุ้มน้ำหนักมาตรฐาน 10 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม เป็นมาตรฐาน ในการตั้ง และมีการตั้งเครื่องชั่งน้ำหนักหลังจากชั่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาทุกๆ 10 คน

2. การตรวจหาความแม่นยำของเครื่องชั่งน้ำหนัก ทำการชั่งน้ำหนักประชากรซ้ำจำนวน 10 ครั้ง นำมาคำนวณสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (Coefficient of Variations)

จากสูตร $CV = (SD / \bar{X}) \times 100$ ซึ่งค่าที่ได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 % (ศักดิ์ พริงคำภู, 2549) จากการคำนวณ ประชากรที่ศึกษาที่มีภาวะโภชนาการตามมาตรฐาน จำนวน 1 คน มีค่าเท่ากับ 0.43 ภาวะโภชนาการเกินมาตรฐาน จำนวน 2 คน ท้วม 1 คน มีค่าเท่ากับ 0.43 และ อ้วน 1 คน มีค่าเท่ากับ 0.35

3. แบบสัมภาษณ์

3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้

3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุชมรมไทเก๊กสามกษัตริย์ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา จำนวน 10 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลที่ได้เท่ากับ 0.71 (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ, 2549)

การพิทักษ์สิทธิ

ผู้ศึกษาชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้และขอความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมการศึกษา ในการตอบแบบสัมภาษณ์ โดยแจ้งถึงสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมศึกษาครั้งนี้ ผู้สูงอายุสามารถออกจากการศึกษาในระหว่างการดำเนินการโดยไม่เกิดผลเสียหายไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น เมื่อผู้สูงอายุตกลงให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และลงชื่อในใบยินยอมแล้วผู้ศึกษาจึงเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองทั้งหมด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 19–21 มีนาคม 2551 ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อชมรมไทเก๊กวัดพอนสร้อย ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือในการศึกษา พร้อมนัดหมายวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและวัดเส้นรอบวงเอวของประชากรที่ศึกษาจดลงในแบบบันทึก
3. สัมภาษณ์ประชากรที่ศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการสัมภาษณ์แล้วไปวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. ความถี่ในการบริโภคอาหารแต่ละชนิดใช้มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เป็นเกณฑ์การให้คะแนนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร นำค่าคะแนนความถี่ในการบริโภคอาหารแต่ละชนิดมาหาค่าเฉลี่ยและนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์แปลผลการบริโภค (อุเทน ปัญญา, 2549)

3. ประเมินภาวะโภชนาการโดยการคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย เปรียบเทียบตามเกณฑ์ และค่าเส้นรอบวงเอว ซึ่งค่ามาตรฐานการวัดเส้นรอบวงเอว ผู้หญิงมีเส้นรอบวงเอวไม่ควรเกิน 31.5 นิ้ว และผู้ชายมีเส้นรอบวงเอวไม่ควรเกิน 35.5 นิ้ว (ศักดา พริงคำภู, 2549)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved